

U.1998.877H

Straf for forsøg på at forvolde sprængning med brevbomber. Spørgsmål om dansk straffemyndighed.

International ret 4 Strafferet 1.4 Strafferet 1.9 Strafferet 2.7 Strafferet 21.3

T1, T2 og T3, som på gerningstidspunktet var henholdsvis 26, 20 og 21 år, var ved nævningeting fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21 og § 23, ved i januar 1997 at have forsøgt at forvolde sprængning under sådanne omstændigheder, at de indså, at andres liv derved blev udsat for overhængende fare, idet de i København tilvirkede tre brevbomber og adresserede dem til personer i England, hvilket forehavende mislykkedes, dels fordi svensk politi udtog brevbomberne af den postkasse i Limhamn, hvori de var anbragt, dels fordi det anvendte sprængstof viste sig ikke at være virksomt. Det var uden betydning, at brevbomberne var blevet postet i Sverige, hvor forsøg med utjenligt objekt ikke er strafbart, idet fremstilling af en brevbombe her i landet hører under dansk straffemyndighed, jf. straffelovens § 6, nr. 1, uanset hvor modtageren befinder sig, og uanset hvor afgivelse til postbesørgelse sker.[1] Retsbelæringen vedrørende dette spørgsmål havde herefter ikke været urigtig. T2 og T3 blev hver straffet med fængsel i 3 år.[2] T1, som tillige var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 252 og § 249 ved med en pistol at have affyret et skud, som ramte en kriminalassistent i lysken med varigt mén til følge, straffedes med fængsel i 8 år.

H.D. 16. april 1998 i sag II 427/1997 og 435/1997

Rigsadvokaten

mod

- 1) T1 (adv. Peter Hjørne, Roskilde, e.o.),
- 2) T2 (adv. Thomas Rørdam, Kbh., e.o.) og
- 3) T3 (adv. Jan Erik Kornerup Jensen, Kbh., e.o.).

Østre Landsrets dom 2. september 1997 (1.afd.)

(Niels Johan Petersen, Waage, Karen Anke Tørring (kst.) med nævninger).

Under denne nævningesag har statsadvokaten for København m.v. ved anklageskrift af 16. juni 1997, således som dette er berigtiget under domsforhandlingen, rejst tiltale til straf

1.

alle for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21, samt medvirken hertil, jf. § 23, ved den 17. januar 1997 at have forsøgt at forvolde sprængning til skade for andres person eller formue under sådanne omstændigheder, at de indså, at andres liv derved udsattes for overhængende fare, idet de tiltalte den 17. januar 1997 på adressen — — —, København, under brug af bl.a. et stof, som de troede var sprængstof, og detonatorer tilvirkede tre brevbomber og adresserede dem til personer i England, hvilket forehavende mislykkedes, dels fordi svensk politi udtog brevbomberne af den postkasse i Limhamn, hvori de var anbragt, dels fordi sprængstoffet ikke var virksomt.

2.

T1 for overtrædelse af straffelovens § 252, ved af grov kådhed eller på lignende hensynløs måde den 18. januar 1997 ca. kl. 05.00 på sin bopæl — — —, Nivå, i entreen, hvor ka. A og pa. B befandt sig, at have affyret et skud med en 9 mm pistol, som ramte A i lysken, hvorved tiltalte udsatte A og B's liv eller færlighed for nærliggende fare.

3.

T1 for overtrædelse af straffelovens § 249, ved den 18. januar 1997 på sin bopæl — — —, Nivå, uagtsomt at have tilføjet kriminalassistent A betydelig skade på legeme eller helbred, idet han med en 9 mm pistol skød og ramte A i lysken, hvorved denne påførtes skader på muskler og blodårer med varigt mén til følge.

4.

T1 for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer § 27, jf. § 2, ved den 18. januar 1997 på sin bopæl — — —, Nivå, at have været i besiddelse af ca. 8 gram hash.

878

5.

T1 for overtrædelse af lov om våben og eksplosivstoffer § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1 og 2, § 10, stk. 2, jf. § 4, stk. 2, nr. 1, jf. bekendtgørelse nr. 712 af 29. august 1995 § 26, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, nr. 1, nr. 6 og nr. 8, samt fyrværkerilovens § 7, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, ved den 18. januar 1997 på sin bopæl — — —, Nivå, at have været i besiddelse af 1 stk. 9 mm pistol mærket Paria, 1. stk. afkortet halvautomatisk haglgevær mærket Winchester, model 1400, 23 stk. 9 mm patroner, 45 stk. haglpatroner, 2 dolke med en klingelængde på henholdsvis 29 cm og 16,5 cm, en totenschlæger, et kastevåben samt en signalbombe.

6.

T2 for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer § 27, jf. § 2, ved den 18. januar 1997 på sin bopæl — — —, København V, at have været i besiddelse af 27 gram hash.

7.

T2 for overtrædelse af lov om våben og eksplosivstoffer § 10, stk. 2, jf. § 4, stk. 2, nr. 2, jf. bekendtgørelse nr. 721 af 29. august 1995 § 26, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, nr. 6, ved den 18. januar 1997 på sin bopæl — — —, København V, at have været i besiddelse af et slagvåben.

Der er endvidere nedlagt påstand om erstatning.

T1 har nægtet sig skyldig i forhold 1, 2 og 3 og erkendt sig skyldig i forhold 4 og 5.

T2 har nægtet sig skyldig i forhold 1 og erkendt sig skyldig i forhold 6 og 7.

T3 har nægtet sig skyldig i forhold 1.

T1 er bl.a. straffet

ved Københavns Byrets dom af 24. februar 1993 for overtrædelse af straffelovens § 244 med fængsel i 60 dage.

ved Københavns Byrets dom af 13. april 1994 for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og fyrværkeriloven med hæfte i 20 dage.

ved Københavns Byrets dom af 29. maj 1995 for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, jf. straffelovens § 89 med hæfte i 20 dage.

T2 er senest straffet

ved Københavns Byrets dom af 20. november 1995 for overtrædelse af straffelovens § 244 med hæfte i 40 dage.

T3 er tidligere straffet

ved Københavns Byrets dom af 2. september 1992 for overtrædelse af straffelovens § 244 og våbenloven anset med en betinget dom uden straffastsættelse, 1 års prøvetid.

Anklageskriftets forhold 1 var oprindeligt formuleret således:

»Alle for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21, samt medvirken hertil, jf. § 23, ved den 17. januar 1997 at have forsøgt at forvolde sprængning til skade for andres person eller formue under sådanne omstændigheder, at de indså, at andres liv derved udsattes for fare, idet de tiltalte den 17. januar 1997 på adressen — — —, København, under brug af bl.a. et stof, som de troede var sprængstof, og detonatorer tilvirkede tre brevbomber og adresserede dem til personer i England, hvorefter T1 tog til Sverige, hvor han postede brevbomberne, hvilket forehavende mislykkedes, dels da svensk politi udtog bomberne af postkassen, og dels fordi tekniske undersøgelser viste, at sprængstoffet ikke var virksomt.«

De tiltalte har gjort indsigelse imod anklagemyndighedens berigtigelse af tiltalen under domsforhandlingen, men indsigelsen er ikke taget til følge, jf. rettens kendelse af 1. september 1997. Herom henvises til retsbogen.

Nævningerne har svaret bekræftende på hovedspørgsmål 1 formuleret i overensstemmelse med anlageskriftet for alle tiltaltes vedkommende.

Der er herefter vedrørende forhold 1 stillet følgende tillægsspørgsmål vedrørende hver af de tiltalte:

»Er de i hovedspørgsmål 1 [2 og 3] beskrevne handlinger straffri, fordi de ikke er undergivet dansk straffemyndighed, idet forehavendet efterfølgende er søgt gennemført i Sverige, hvor handlingen som utjenligt forsøg må antages ikke at være strafbar, jf. straffelovens § 7, stk. 1, 2. pkt.?«

I overensstemmelse med en anvisning i retsformandens retsbelæring har nævningerne besvaret dette tillægsspørgsmål benægtende for alle de tiltaltes vedkommende. Retsbelæringen herom er efter forsvarernes begæring protokolleret i retsbogen, jf. retsplejelovens § 893, stk. 2.

Endelig har nævningerne svaret benægtende på følgende tillægsspørgsmål vedrørende den i forhold 2 beskrevne handling:

- om handlingen er straffri i medfør af straffelovens § 13, stk. 1,
- om handlingen er straffri i medfør af straffelovens § 13, stk. 2,
- om straffen skal bortfalde i medfør af straffelovens § 84, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1,
- om straffen skal bortfalde i medfør af straffelovens § 85, 2. pkt., jf. 1. pkt.,
- om straffen skal nedsættes i medfør af straffelovens § 84, stk. 1, nr. 1, og
- om straffen skal nedsættes i medfør af straffelovens § 85, 1. pkt.

Retten har lagt nævningernes fældende erklæringer til grund.

Herefter straffes T1 efter straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21, § 252, § 249, lov om euforiserende stoffer § 3, jf. bekendtgørelse nr. 698 af 31. august 1993 § 27, jf. § 2, og lov om våben og eksplosivstoffer § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, § 10, stk. 2, jf. § 4, stk. 2, nr. 1, jf. bekendtgørelse nr. 712 af 29. august 1995 § 26,

879

stk. 1, jf. § 10, stk. 1, nr. 1, nr. 6 og nr. 8, samt fyrværkerilovens § 7, stk. 1, jf. § 2, stk. 1.

T2 straffes efter straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21, jf. § 23, lov om euforiserende stoffer § 3, jf. bekendtgørelse nr. 698 af 31. august 1993 § 27, jf. § 2, og lov om våben og eksplosivstoffer § 10, stk. 2, jf. § 4, stk. 2, nr. 2, jf. bekendtgørelse nr. 721 af 29. august 1995 § 26, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, nr. 6.

T3 straffes efter straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 21, jf. § 23.

Der er enighed om at fastsætte straffen til fængsel i 8 år for T1 og til fængsel i 3 år for hver af de tiltalte T2 og T3.

De tiltalte har alle været frihedsberøvet fra den 18. januar 1997.

Inden 14 dage fra dato skal T1 til kriminalassistent A betale 7.950 kr. med procesrente af 4.950 kr. fra 18. januar 1997 og af 3.000 kr. fra 26. august 1997.

De tiltalte skal én for alle og alle for én betale sagens omkostninger, dog således at de hver især betaler egne forsvarersalærer.

Højesterets dom.

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 1. afdeling den 2. september 1997.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Kiil, Hornslet, Marie-Louise Andreasen, Poul Sørensen og Børge Dahl.

Tiltalte T1 har principalt påstået landsrettens dom ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling ved landsretten, subsidiært formildelse.

De tiltalte T2 og T3 har anket til formildelse.

Rigsadvokaten har anket til skærpeelse for alle tiltaltes vedkommende.

Til støtte for påstanden om ophævelse af dommen og hjemvisning har T1 anført, at nævningernes besvarelse af tillægsspørgsmålet vedrørende sagens forhold 1 er blevet fejlagtig som følge af urigtig vejledning fra retsformanden.

Afudskrift af Østre Landsrets retsbog vedrørende domsforhandlingen for nævningetinget fremgår bl.a.:

»Endvidere berigtigede anklageren anlageskriftets forhold 1 således, at sætningerne »hvorefter T1 tog til Sverige, hvor han postede brev-bomberne, hvilket forehavende mislykkedes, dels da svensk politi udtog bomberne af postkassen, og dels fordi tekniske undersøgelser viste, at sprængstoffet ikke var virksomt« erstattes af: »hvilket forehavende mislykkedes, dels fordi svensk politi udtog brev-bomberne af den postkasse i Limhamn, hvori de var anbragt, dels fordi sprængstoffet ikke var virksomt.«

Forsvarerne protesterede mod denne berigtigelse af anlageskriftet og anførte til støtte herfor, at ændringen af anlageskriftet indebærer en forringelse af de tiltaltes retsstilling, idet de gjorde gældende, at allerede den omstændighed, at T1 foretog selve iværksættelseshandlingen i Sverige, medfører, at der ikke kan straffes for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, da forsøg med utjenligt objekt er straffrit efter svensk ret, jf. i øvrigt retsplejelovens § 833, stk. 2, analogt.

Anklageren anførte, at der er tale om en begrænsning af tiltalen. Retsplejelovens § 833, stk. 2, vedrører alene udvidelse af tiltalen. Berigtigelsen skyldes, at anklagemyndigheden har ønsket at begrænse tiltalen til handlinger foretaget i den danske stat, jf. straffelovens § 6, nr. 1.

Retten (de juridiske dommere) optog spørgsmålet til kendelse.

Efter votering afsagdes følgende

Kendelse:

Den af anklagemyndigheden foretagne berigtigelse af anlageskriftet indebærer ingen udvidelse af tiltalen, men derimod en begrænsning af de faktiske handlinger, der angives at udgøre det forhold, for hvilket der er rejst tiltale. Det står anklagemyndigheden frit for at foretage en sådan berigtigelse, jf. retsplejelovens § 833, stk. 2, modsætningsvis.

Herefter

bestemmes:

De tiltaltes indsigelse mod ændringen af anlageskriftet tages ikke til følge.

...

Retsformanden gennemgik sagen og vejledte nævningerne i overensstemmelse retsplejelovens § 893 og § 894.

...

På begæring af forsvarerne i medfør af retsplejelovens § 893, stk. 2, gengives følgende afsnit af retsbelæringen vedrørende tillægsspørgsmålene 1, 2 og 3:

Ad tillægsspørgsmål 1, 2 og 3:

I denne sag er der stillet et helt specielt tillægsspørgsmål til nævningerne, nemlig om svensk ret har betydning ved sagens afgørelse.

I dansk ret straffes vi normalt handlinger begået i Danmark, uanset i hvilket land gerningsmanden er statsborger. Dette fremgår direkte af straffelovens § 6, nr. 1) [ordlyden blev citeret]. Denne bestemmelse er der intet overraskende i.

Men hvordan er situationen, såfremt den strafbare handling er begået i udlandet, f.eks. i Sverige.

Hvis gerningsmanden er svensker, opstår der normalt intet problem, idet sagen afgøres i Sverige efter svensk ret. Men hvad nu, hvis ger-

ningsmanden er dansker. Kan han så straffes i Danmark for handlinger begået i Sverige. Her er svaret: Ja, men kun under visse betingelser.

880

Dette fremgår af straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2) [ordlyden blev citeret].

Såvel anklageren som forsvarerne har tidligere omtalt for Dem, at forsøgshandlinger er strafbare efter dansk ret, og jeg har uddybet dette.

Det er uden betydning, om der i denne sag kan straffes efter svensk ret.

Anklagemyndigheden har foretaget indskrænkninger i tiltalen ved at ændre anklageskriftet, således som det allerede er gennemgået for Dem. Herved er nedlæggelsen af brevene i postkassen i Limhamn udgået af beskrivelsen af det strafbare forhold.

Svensk politi er fortsat omtalt i anklageskriftet, men kun som led i en af flere forklaringer på at forbrydelsen ikke er fuldbyrdet.

Der er efter denne ændring ikke nu rejst tiltale mod nogen af de tiltalte for nogen handling, der i tid ligger efter det tidspunkt, da T1 forlod lejligheden i — — —. Tiltalen vedrører med andre ord alene forhold, der er begået i Danmark og derfor undergivet dansk straffemyndighed.

Jeg er fuldt opmærksom på, at der af forsvarerne er henvist til en artikel om den såkaldte Blekingegade-sag. Denne artikel synes at give forsvarerne en vis støtte for deres argumentation om, at forsøgshandlinger i Danmark skulle være straffri fordi den endelige forsøgshandling blev udført i Sverige ved nedlæggelsen af brevene i en postkasse. Problemstillingen i denne sag er ikke iøvrigt blevet omtalt i den juridiske litteratur.

Jeg og mine to meddommere er imidlertid enige om, at efter straffelovens § 6 skal denne sag, der vedrører spørgsmålet om der er begået en forbrydelse i Danmark, afgøres alene på grundlag af dansk lovgivning, hvorefter et utjenligt forsøg efter straffelovens § 21 som jeg tidligere har omtalt - er strafbart.

Jeg må derfor sige til nævningerne, at De - som jeg også tidligere har sagt - har pligt til at følge den opfattelse af gældende ret, som jeg her har givet udtryk for.

Jeg er derfor i den uhyre sjældne situation, at jeg som retsformand må sige til nævningerne, at tillægsspørgsmål 1, 2 og 3 skal besvares med »Nej, med mere end 7 stemmer«.

Højesterets bemærkninger.

Fremstilling af en brevbombe her i landet hører under dansk straffemyndighed, jf. straffelovens § 6, nr. 1, uanset hvor modtageren befinder sig, og uanset hvor afgivelse til postbesørgelse sker. Retsformandens retsbelæring indeholder således ikke en urigtig vejledning i loven, jf. retsplejelovens § 945, stk. 1, nr. 2. Tiltalte T1's påstand om ophævelse af landsrettens dom og hjemvisning af sagen tages derfor ikke til følge.

Højesteret finder ikke grundlag for at ændre nogen af de idømte straffe og stadfæster herefter dommen.

De tiltalte har fortsat været fængslet under anken.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

De tiltalte skal én for alle og alle for én betale sagens omkostninger for Højesteret, dog således at de hver for sig skal betale egne forsvarerudgifter.

1. Greve m.fl.: Kommenteret straffelov, Almindelig del (6. udg. 1997) s. 118 ff, Waaben: Strafferettens almindelige del I (4. udg. 1997) s. 233 f samt Vestergaard i Kriminalistisk Instituts Årbog 1991 s. 109 ff.
2. U 1979.697 Ø, U 1980.941 V og U 1988.813 Ø.